Anul I. Nr. 6. Septemvrie 1935.

ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.
Director: Traian Brăileanu.
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi

CUPRINSUL

ARTICOLE

(Sfîrşitul cuprinsului, vezi pag. următoare)

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA: Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . Lei 5

Tip. Bucur Orendovici, Suceava

REVISTA CARȚILOR

Dorul: „Revoluția fascistă".

Leon Țopa: „Universitatea țărănească". Teoria și practica ei. Cernăuți, Editura Societății pentru cultură, 1935.

Preot Ilie I. Imbrescu, Apostrofa unui teolog, București 1935.

Victor Morariu. Din „testamentul" lui Teofil Lupu. Un nedreptățit: Contele Bellegarde, Cern. 1935.

Alex. M. Randa, Fascismul englez. Buc. 1935.

„ „ „ Statul fascist. București 1935.

Richard Thurnwald, Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno soziologischen Grundlagen. I-V, Berlin und Leipzig. Walter de Gruyter et Co.

REVISTA REVISTELOR

Iconar, I. 1. 1935.

Revista Mea, Cluj, I. 7 8, Iulie și August 1935.

Revista de Pegagogie, C-ți. V' Iulie Septemvrie, Caetul III.

Ideea Romînească, Buc. I, 2-4 Iunie-August 1935.

Pagini Literare, Turda, 6 7, 15 Septemvrie 1935.

Cuvîntul Studențesc, Buc. X, 8, 15 Iulie 1935.

Suflet Romînesc. Buc., 3, 15 Iulie 1935.

Junimea Literară' XXIV, 5-7. Mai-Iulie, 1935.

Revue Internationale de Sociologie, Paris, N-rele V-VI, Mai-Iunie V-VI (bis), Iulie VII-VIII, Iulie-August, 1935.

Archives de Sociologie, N-rele 2-4, Decemvrie 1934-Iunie 1935. București.

— Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini. —

— Manuscrisele nu se înapoiază. —

ANUL I .Nr. 6. Septemvrie 1935

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi

Elita „ascetică“

I.

O sută optsprezece ani (264-146 î. d. Hr.) ţinură luptele între Romani şi Cartaginieni pentru stăpînirea Mării Mediterane. Încă aproape două secole de războaie şi Imperiul roman îşi atinse hotarele cele mai largi sub domnia împăratului Traian. După moartea lui Traian (117 d. Hr.) începe slăbirea împărăţiei. Sfîrşitul este fărămiţarea teritoriului în nenumărate domnii.

După căderea Romei, Bizanţul încearcă a restabili unitatea imperiului, dar după o scurtă fază de renaştere Apusul e smuls iarăşi de sub stăpînirea imperială şi intră în faza de zămislire a nouilor „naţiuni europene“. Bizanţul, sprijinit pe omogenitatea, biologică şi mai ales spirituală, a lumii eline, rezistă încă lungă vreme asalturilor nomazilor asiatici treziţi de fanatismul unei noui religii care le făgăduia stăpînirea lumii, biruinţa asupra tuturor necredincioşilor.

Această luptă uriaşă ce se desfăşură între Cruce şi Semilună împinse şi Apusul la unire subt conducerea spirituală a Papei şi cea politică militară a Împăratului, a noului domn ieşit din rîndurile principilor întemeietori ai domniilor feodale.

Prin Papalitate, Roma încearcă să-şi dobîndească şi să-şi menţie dominaţiunea, cel puţin spirituală, asupra Apusului. Dar atît unitatea imperiului politic, cît şi unitatea spirituală-religioasă, e neîntrerupt ameninţată de tendinţele de emancipare ale nouilor *naţiuni*. Franţa, Spania, Anglia se constituiesc ca State, Regate naţionale, ca unităţi politice ieşite din închegarea substratului etnic omogen în comunităţi adaptate la noua constelaţie „istorică“. Şi haosul politic în ţările germane începe să se limpezească prin aşezarea mai temeinică a diferitelor „dinastii“, iar Reforma trezi conştiinţa de sine a unei Germanii opusă lumii latine, catolice. Protestantismul a fost scînteia, care a aprins conştiinţa naţională germană.

Italia ea însăş rămîne fărămiţată politiceşte şi Germanii Spaniolii, Francezii rîvnesc să o cucerească. A fost poate un noroc pentru Italia că n'avea, pe acele timpuri, o organizaţie politică centralizată. Micile State italiene, printr'o politică abilă, printr'o diplomaţie subtilă, exploatînd cu îndemînare rivalitatea puternicilor duşmani, reuşiră să scape de robie politică.

Dar în epoca Renaşterii, cînd Machiavel deplîngea starea de decadenţă politică a Italiei, *cultura italiană* cuceri Europa.

Abia în secolul al 17-lea începe emanciparea culturală a celorlalte naţiuni europene de supt egemonia spirituală a Italiei, iar sec, XVIII văzu înălţarea Franţei la locul de conducere a politicei şi civilizaţiei europene.

Descoperirea continentului american şi a drumului spre Indii puse însă politicei europene probleme cari schimbară cu desăvîrşire direcţia şi constelaţia forţelor în acţiune. Adevărat este că *principii* europeni continuă a se război întreolaltă şi a modifica hotarele Statelor, dar fixarea hotarelor începe a se sustrage tot mai mult voinţei principilor şi diplomaţilor: substratul etnic, „*naţiunea*", se impune ca forţă reală în tragerea hotarelor politice cu mult înainte de enunţarea teoretică a „principiului naţional".

Luptele pentru egemonia în Europa, pentru crearea unui „imperiu european" după tipul roman, nu dau niciun rezultat. Nici Spania, nici Franţa, nici Germania nu reuşesc să „cucerească Europa". Aceste lupte înăuntrul Europei îşi iau sfirşitul cu detronarea lui Napoleon şi restabilirea vechilor hotare ale Franţei. Războaele cari urmează nu fac decît să limpezească tot mai mult situaţia, lichidînd *imperiile continentale* europene: Turcia, Austria, Germania şi Rusia. Naţiunile europene cucerite în cursul războaelor europene de Statele imperialiste şi cari nu mai puteau fi exploatate ca nişte „colonii", îşi dobîndiră libertatea politică.

Statele europene devin *State naţionale.*

În această situaţie războae de cucerire în Europa nu mai au nici un rost. Într'adevăr, odată ce fiecare naţiune a devenit liberă şi se poate cîrmui după bunul ei plac pe teritoriul ei şi cînd prin tratate de comerţ şi instituirea unui „drept internaţional" toate conflictele se pot înlătura pe cale pacinică, ce înţeles ar mai avea războaele? Un războiu în Europa nu aduce învingătorului niciun folos, nici material nici moral. La această concluzie trebuie să ajungă oricine cunoaşte sistemul de alianţe a

Statelor europene, technica războiului modern şi organizarea aparatului administrativ. Teoreticienii au ajuns la această concluzie şi au propus, în mod logic, o „federaţie paneuropeană", care să asigure în Europa „pacea eternă".

Aceşti teoreticieni fac însă o mică greşeală de calcul. Federaţia europeană ar fi posibilă, dacă istmul de Suez şi strîmtoarea dela Gibraltar ar fi hotarele lumii, cum au fost pe vremea Romanilor. Dacă Europa politică ar fi un sistem închis, pacea eternă ar fi realizabilă şi probabil de mult realizată.

Dar prin descoperirea Americei şi a drumului spre Indii, istoria Europei ia o nouă înfăţişare. Ceea ce fusese pe vremuri Marea Mediterană pentru lumea antică, este acuma, pentru Europa creştină, Oceanul Atlantic. Locul Fenicienilor, Grecilor, Romanilor, îl iau acuma Spaniolii, Portughezii, Olandezii, Francezii, Englezii. Intrăm într'o epocă de roire a coloniilor europene în *basinul atlantic* şi totodată lupta pentru stăpînirea acestui basin şi a noului „orbis terrarum". Peripeţiile acestor lupte formează obiectul istoriei moderne. Ele se sfîrşesc prin instituirea egemoniei necontestate a Englezilor, cari, în basinul atlantic, iau locul ce-l avuseseră în antichitate în basinul mediteran Romanii.

Războaele şi rivalităţile între principii europeni pentru lărgirea dominaţiunii lor *continentale*, imperialismul suedez, tendinţele Rusiei de a ajunge la Constantinopole, toate aceste zbuciumări şi conflicte îşi pierd importanţa faţă de marile lupte ce se dau între Spania şi Anglia, Anglia şi Franţa, Anglia, Franţa şi Germania pentru stăpînirea lumii. Apariţia Japoniei în arena politicei mondiale, deschise şi problema egemoniei în Oceanul pacific.

Războaele între Statele europene îşi dobîndesc o nouă semnificaţie în noua fază a politicei internaţionale. Între marile naţiuni europene *imperialiste*: Anglia, Franţa, Germania, conflicte nu mai pot izbucni pentru rectificarea de frontiere în Europa, ci numai pentru împărţirea *coloniilor*. Luptele se dau pentru *slăbirea puterii de expansiune colonială* a duşmanului, deci pentru apărarea şi asigurarea coloniilor proprii. Subt acest aspect un războiu european e totdeauna posibil, dacă între imperiile coloniale nu se înfăptueşte un acord asupra împărţirii coloniilor, sau dacă se ivesc noui competiţiuni pentru dobîndirea de colonii. Din acest punct de vedere excluderea Germaniei dela posesiunile coloniale cuprinde o permanentă primejdie de războiu, iar acuma în urmă tendinţa Italiei de a cuceri Abisinia ameninţă Europa

cu o nouă zguduire a așezărilor politice.

Cum se explică această nouă criză politică enropeană? cum se explică *imperialismul italian*? cari sunt perspectivele acestei întreprinderi războinice a *Romei*?

La marile prefaceri ale lumii prin roirea coloniilor europene (spaniole, portugheze, franceze, olandeze, engleze, germane) în basinul atlantic și prin cucerirea Indiilor, Roma n'a putut lua parte. Italienii își dobîndiră unitatea abia între 1859-1870 și abia Mussolini înfăptui *Statul național italian* cu tendințe imperialiste, avînd pretenția de a restabili, în basinul mediteran, puterea și prestigiul *Romei*.

Acest început de imperialism colonial italian nu poate fi cumpenit în toate urmările sale pentru politica internațională. Dacă Mussolini va reuși să cucerească Etiopia și să asigure Italiei această posesiune printr'o colonizare sistemaitcă, tip roman, constelația forțelor politice europene se va schimba foarte mult.

Știm doar că Anglia, în năzuința de a-și asigura egemonia în basinul atlantic, a căutat să zădărnicească orice încercare de imperialism maritim în Mediterană. Ocupînd în 1707 Gibraltarul și în 1800 insula Malta, Englezii au ținut în frîu toate forțele ce s'ar fi putut organiza în Mediterană și s'ar fi putut îndrepta apoi, ieșind în Ocean, împotriva lor.

Lupta dela Trafalgar, în 1805, opri imperialismul colonial francez în basinul mediteran, și puterea Franței se măcină în războaie continentale alimentate în mod abil de Anglia pentru a împiedica expansiunea colonială a Franței.

Cind în 1869 se deschise canalul de Suez, Anglia făcu cele mai mari sforțări să pună stăpînire pe această cheie a drumului spre Indii și pe toate țările cari împrejmuesc drumul dela Suez spre Indii, ca nu cumva vre-o altă națiune să poată primejdui dominațiunea engleză închizînd la un moment dat acest drum.

E natural și logic deci că imperialismul colonial italian se izbește de cea mai energică rezistență a Angliei, care va căuta să zădărnicească cu orice preț cucerirea Etiopiei și colonizarea ei cu Italieni.

Vom avea un războiu în toată forma între Italia și Anglia? E greu de răspuns. Dacă n'ar exista avioane, răspunsul ar fi lesne de dat: Anglia ar căuta să pregătească lui Mussolini soarta lui Napoleon. Dar așa cum stau lucrurile azi, e mai probabil că Anglia va sprijini în tot chipul pe Abisinieni, deoarece după slă-

birea armatei italiene, chiar victorioase, Anglia poate spera să modereze aspirațiunile Italienilor și să oprească o colonizare italiană a Etiopiei, deci formarea unei *provincii italiene* puternice lîngă drumul spre Indii și încercuirea Egipetului prin două mari colonii italiene (Libia și Etiopia).

Dacă însă un conflict armat ar izbucni pe față între Anglia și Italia, primejdia unei noui conflagrați europene cu greu s'ar putea înlătura, mai ales dacă Anglia n'ar izbuti să-i înfringă repede pe Italieni.

II.

Conflictul anglo-italian ne interesează nu numai din punct de vedere istoric. In politica internațională de azi toate națiunile sunt prinse în sistemele de alianță și trebuie să urmărească cu încordare oscilațiile echilibrului forțelor politice. Adevărat este că lupta între marile națiuni pentru stăpînirea lumii n'ar trebui să ne emoționeze prea tare. Noi n'avem aspirațiuni coloniale și la împărtirea coloniilor nu vom lua parte și nici n'am fi întrebați prea mult.

Dar în luptele ce se pregătesc între marile națiuni, fiecare din ele caută să aibă de partea lor cît mai multe națiuni mici. Și cum între națiunile mici există rivalități și dușmănii, acestea le mînă să între în sistemele de alianță pentru a-și potoli setea de „revanșă" în cazul unei conflagrații generale. Romînia lărgindu-și în ultimul războiu hotarele, e pîndită de vecinii săi și e nevoită să-și caute aliați—antirevizioniști. În cazul unui războiu între marile puteri Romînia se va găsi în mod necesar în tabăra acelora cari sunt în stare să o sprijine în apărarea hotarelor ei actuale, cum, pe de altă parte, dușmanii ei se vor găsi în tabăra revizionistă, a acelora cari le promit recucerirea teritoriilor pierdute.

Între Statele mici europene continuă deci vechea politică continentală, lupta pentru modificarea granițelor, iar aceste tendințe sunt exploatate de Marile puteri pentru a-și spori puterile în vederea luptelor ce se vor da pentru stăpînirea lumii, a coloniilor africane și asiatice. Soarta micilor națiuni pare deci legată în mod indisolubil de cea a națiunilor mari, imperialiste. Națiunile mici iau parte la izbînda și înfrîngerea marilor lor aliați, fără a beneficia însă de izbîndă decît prin păstrarea independenței, dar plătind din plin în caz de înfrîngere. Adică, pentru națiunile mici nu poate rezulta dintr'un războiu victorios nicicînd un folos

material, economic, ci numai un folos ideal: *păstrarea libertății politice*. E suficient, vor zice idealiștii; e prea puțin, vor răspunde realiștii. Mai ales marii aliați năzuesc a schimba prietenia politică în dependență, în vasalitate, prin crearea unei stări de dependență economică a micilor lor aliați, aceștia devenind cu vremea un fel de colonii. E adevărat că micile State au posibilitatea să-și păstreze mînă liberă printr'o politică „machiavelică", așa cum pe vremuri Ștefan cel Mare știu să mențină libertatea Moldovei prin geniala sa diplomație. Dar în timpurile de azi rezolvarea acestei probleme e cu mult mai dificilă. Vom încerca să o analizăm aci și să găsim deslegarea ei teoretică. Dacă vom reuși, ar rămînea numai ca oamenii politici practici să aplice teoria noastră pentru a asigura Romîniei o desvoltare normală și un progres neîntrerupt spre culmile civilizației și culturii...

III.

Nu vrem să construim o utopie, nici să arătăm care ar fi cea mai ideală constituție în general. Punctul nostru de plecare este realitatea politică, așa cum a rezultat din evoluția istorică a neamului romînesc.

Presupunem că toți oamenii politici din Romînia au aceeaș țintă: *păstrarea libertății naționale*. Situația internă și constelația internațională este de așa fel, încît ni se pare exlus ca Romînia să urmărească o politică imperialistă, de cucerire de noui teritorii. *Statul național romîn* și-a atins hotarele naturale, iar teritoriul ocupat și stăpînit de națiunea romînă e îndestulător, din toate punctele de vedere, în raport cu numărul populației. În comparație cu alte State putem chiar afirma că țara noastră ar putea hrăni un număr îndoit de locuitori, fără să poată fi numită suprapopulată. Vechiul Regat al Italiei avea în 1918, 287.000 Km² și 36,7 milioane locuitori, Romînia de azi are 291.000 Km² și 18 milioane locuitori, Belgia 30.000 Km² și 7,6 milioane locuitori. Se'nțelege că fenomenul suprapopulației, cu toate efectele sale, nu depinde numai de densitatea populației, de raportul între întinderea țării și numărul locuitorilor, ci și de bogăția țării și de *organizarea muncii*, de producție, Dar, oricum ar fi, Romînia nu poate fi pusă între țările suprapopulate, deci ea n'are nevoie de noui teritorii pentru emigranți, nici de colonii cari să complecteze lipsurile propriei țări. Romînia e o țară bogată și fericită, așa afirmă toată lumea și așa putem spune și noi Romînii cu

conştiinţă curată.

De aici ar rezulta că libertatea politică a Rominiei se poate întemeia pe o autarchie economică aproape absolută. De unde atunci plîngerile că suntem robiţi străinătăţii, de unde aceste împrumuturi externe cari apasă bugetul ţării, de unde mizeria în înzestrarea armatei, de unde acel zbucium al vieţii politice, acele lupte între partide şi, mai ales, de unde primejdia unei dominaţiuni străine, a dictaturii iudaice comuniste?

Dar să luăm alt exemplu. Marea naţiune franceză dispune în Europa de un teritoriu de 550.000 Km^2 pentru 40 milioane de locuitori, şi mai are colonii cu o întindere totală de 12.070.000 Km^2 cu 53.700.000 locuitori cari sporesc puterea economică şi militară a Franţei.[1]) Şi nu se vorbeşte oare de primejdia bolşevizării a Franţei, de primejdia iudaizării ei?

Şi mai întrebăm: de unde a izvorît imperialismul roman şi cel francez, cînd e evident că nu suprapopulaţia (fie prin excesul naşterilor sau prin sărăcia ţării) poate fi cauza acestor imperialisme? De unde mizeria la noi (dificultăţile întreţinerii aparatului administrativ, a armatei etc.), cînd doar ţara noastră e atît de bogată şi de mare (în comparaţie cu numărul locuitorilor)?

Răul a fost descoperit de mult: corupţia!

Politicianii „fură", funcţionarii „fură", toată lumea „fură". De aici ar urma că, dacă nu s'ar fura, toate lucrurile ar merge bine. Remediul: hoţii la puşcărie; muncă, cinste, legalitate ş. a. m. d. Şi, pe de altă parte, se afirmă că toate relele vin dela Jidani, cînd în realitate Jidanii, totdeauna şi pretutindeni, vin ca corbii atraşi de duhoarea cadavrului. Corupţia politică i-a atras la noi, i-a hrănit şi i-a făcut puternici. Lupta împotriva lor nu poate avea sorţi de izbîndă, decît prin stîrpirea corupţiei politicianiste. Iar politicianii nu pot stîrpi corupţia fără să se stîrpească pe ei înşişi . . .

De aci dificultatea problemei.

IV.

Un Stat este condus de o elită politică, pe care vom numi-o *clasă politică*. Clasa politică se compune din oameni cari prin însuşirile lor se ridică la conducerea Statului şi sunt în stare să se menţină la conducere. Ei trebuie să-şi dobîndească *prestigiul*

---

[1]) Datele statistice sunt luate din: Arthur Dix, Politische Geograghie, München u. Berlin 1922.

de conducători politici. Acest prestigiu se întemeiază pe *puterea lor.* Termenul de *putere* trebuie înțeles însă în raportare la funcțiunea politică. Oamenii aparținînd clasei politice trebuie să fie viteji în războiu, energici, bogați, trebuie să fie *domni,* ca să știe porunci etc. Nu putem expune aci pe larg geneza și caracterul diferitelor clase politice, la diferitele popoare și în diferite timpuri. Sunt clase politice a căror geneză a fost cucerirea, altele iarăși s'au selecționat prin organizarea apărării unei comunități omogene din punct de vedere etnic.

Dar oricare ar fi geneza unei clase politice, cert este că ea reclamă independență economică. Din punct de vedere economic clasa politică e improductivă, e „parazitară". În lupta burgheziei împotriva nobilimii ereditare acest termen deveni o formulă de luptă pentru a distruge prestigiul aristocrației. Dar burghezia, devenind clasă politică și ocupînd posturile de conducere politică, deveni și ea „parazitară", iar „proletarii" se folosiră de aceeaș formulă pentru a organiza revoluția împotriva burgheziei. Instituirea „dictaturii proletariatului" în Rusia nu schimbă întru nimic acest caracter esențial al nouei clase politice: și domnii proletari deveniră parazitari și trăesc din munca burghezilor deposedați.

Ori, din necesitatea independenței economice a clasei politice, nu rezultă că această clasă poate exploata fără îngrădire munca mulțimii guvernate.

Platon, de pildă, vede și admite necesitatea independenței economice a clasei politice, arătînd că ostașii și conducătorii Statului trebuie să fie întreținuți din munca mulțimii. Dar el cere în schimb ca clasa politică să fie astfel educată ca să renunțe la lux și să se dedice cu totul politicei, adică apărării Statului în afară și organizării sale lăuntrice. În practică această limitare și reglementare a vieții clasei politice se izbește însă de mari piedici. Realitatea nu îngădue aplicarea mijloacelor ce le propune Platon, adică desființarea familiei și educarea copiilor de către organele Statului.

Orice clasă politică e dispusă să abuzeze de dreptul ce i-l dă funcțiunea ei, de a trăi din munca mulțimii. Această pornire naturală e înfrînată însă 1) de teama de revoltă a guvernaților, 2) de necesitatea de a se folosi de serviciile mulțimii în caz de primejdie externă.

Să luăm exemple din istoria noastră. Cînd vechea noastră clasă politică, boerii, aveau nevoie de țărani pentru a purta războiu, exploatarea țăranilor trebuia să se mențină în limite destul

de înguste. Tovărăşia de arme excludea împilarea. Dar cînd boerii începură să poarte războae cu lefegii, cu mercenari, ţărănimea ajunse în cea mai neagră robie.

Armata naţională deci nu îngădue clasei politice exploatarea nelimitată a mulţimii guvernate. Armata naţională împinge cu necesitate la *democraţie*, la egalitate de drepturi politice şi la înlăturarea *privilegiilor* clasei politice.

Ori, democraţia şi instituţiile democratice limitează, ce-i drept, exploatarea mulţimii, dar nu astîmpără pretenţiile clasei politice, setea ei de avere şi lux. De aci urmează că, în democraţii, clasele politice caută alte căi de îmbogăţire.

Calea cea naturală şi urmată de clasele politice puternice şi energice este cea a *cuceririlor*. Tipul clasic al unei astfel de clase politice îl găsim, in antichitate, în Republica Romană, în timpurile noui mai întîiu în Anglia, apoi în Franţa (după revoluţie) şi in Germania subt Wilhelm al II-lea. Revoluţia franceză se explică din faptul că clasa guvernată nu mai putea satisface trebuinţele de lux ale clasei politice, iar această clasă era prea slăbită pentru a-şi menţinea situaţia. Crearea armatei naţionale, deci democratizarea, îi impuse burgheziei franceze o politică imperialistă. În Rusia clasa politică feodală se menţinu lungă vreme, până ce inarmarea masselor ţărăneşti în ultimele războae (cel japonez şi cel mondial) provocă revoluţia. După revoluţie Rusia se întoarce la feodalitate, la constituirea unei clase politice privilegiate care exploatează în mod nelimitat mulţimea. Cîtă vreme se va menţinea această stare de lucruri, clasa politică rusească n'are nevoie de cuceriri şi nici nu poate trece la o politică imperialistă fără a-şi primejdui situaţia.

Cea mai grea problemă de organizare politică se iveşte însă cind un Stat e nevoit să întreţină o armată naţională puternică în faţa primejdiilor externe şi, în acelaş timp, nu poate trece la o politică imperialistă.

Acesta e cazul Statului nostru şi despre el vrem să vorbim.

V.

Evoluţia spre democraţie în Statul nostru a restrâns tot mai mult pentru clasa politică posibilităţile *de exploatare directă* a mulţimii. Ţăranii devenind ostaşi au dobîndit drepturi politice, au fost împroprietăriţi, iar pentru întreţinerea clasei politice există un singur mijloc: bugetul.

In jurul acestui izvor de îmbogățire începură luptele politice, cari, prin adoptarea sistemului parlamentar și a selecțiunii conducătorilor politici prin votul universal, degenerară în mod necesar în lupte de facțiuni, deschizînd drum larg și neîngrădit demagogiei.

Anarhizarea completă a vieții politice a fost stăvilită într'o anumită măsură prin formarea de partide, de cluburi politice, și prin organizarea unei birocrații legitimate prin certificate de școală.

Dar trebuințele de lux ale clasei politice, îngroșate neîntrerupt prin oameni noi, prin demagogi și agenți electorali, întrec cu mult posibilitățile bugetare. Oricît s'ar strînge șurubul fiscal, veniturile realizate nu pot satisface trebuințele clasei politice: locuințe moderne și confortabile, automobile, mătăsuri și parfumuri pentru doamne, zestre de milioane pentru fete, plimbări în străinătate etc. Trebue căutate deci alte izvoare de cîștig, pe lingă împărțirea bugetului, din care cel puțin o parte trebue să servească pentru întreținerea armatei, a birocrației, a funcționarilor de tot felul. E drept că prin cumularea de funcții, prin diferite retribuții extraordinare și urgente, prin crearea unor case autonome etc. se pot liniști cele mai imperioase nevoi ale noilor boeri — democrați, dar aceste sunt numai expediente. Mai rodnice s'au dovedit alte întreprinderi și organizații de exploatare indirectă a mulțimii. In primul rînd băncile, apoi societățile pe acții de tot felul. Totastfel orice „reformă socială", cum a fost împroprietărirea, orice administrație a bunurilor publice (păduri, moșii, etc.) sporesc cu o mare cotă veniturile clasei politice

Toate aceste fenomene pot fi prinse subt noțiunea generală de „corupție".

Urmările corupției sunt lămurite: instituțiile publice se desorganizează din lipsă de bani și prin fraude continue (directe și deghizate), armata nu poate fi înzestrată, funcționarii nu primesc lefurile și caută și ei venituri necinstite etc. Pe de altă parte demagogii săraci sau nu destul de bogați exploatează starea de nemulțumire și mizerie generală, ațîțînd mulțimea la revoltă pentru a acapara puterea care le deschide ușile spre buget,

Ori, aceste procese sociale, deși conțin germenii disoluției, ar putea fi oprite prin atingerea limitelor de exploatare posibilă și prin organizarea rezistenței mulțimii. Sunt limite trase de legile economice, dar și juridice, morale și religioase cari nu pot fi depășite de clasa politică fără ca ea să-și pună în joc existența

proprie. Exploatarea neîngrădită a proprietarilor agricoli şi urbani prin bănci a fost stăvilită de rezistenţa pasivă a debitorilor şi legea „conversiunii datoriilor" a astupat acest izvor de venituri a clasei politice. Primejdia războiului şi necesitatea înzestrării armatei a împins la îngrădirea fraudelor cu furniturile pentru armată (scandalul Skoda). In sfirşit diferitele scandaluri ivite în ultimul timp (fraudele dela jandarmerie, scandalul cu devizele) sunt semne că multe din căile descoperite de clasa politică pentru a-şi complecta şi spori veniturile încep să devie impracticabile.

Dar pornirile clasei politice nu pot fi oprite nici prin justiţie, nici prin predici morale în articole de ziare, nici chiar prin primejdia externă, — cînd această clasă a pierdut simţul de responsabilitate faţă de ţară şi faţă de judecata istoriei. Această stare de decadenţă a unei clase politice începe în momentul ce ea devine *venală* în relaţiile ei cu străinătatea.

Filip, regele Macedoniei, a caracterizat starea de decadenţă a elitelor politice democratice prin afirmaţia că un măgar încărcat cu aur trece peste zidurile cetăţii.

Şi dacă Plutarh în biografia lui Demostene, arată că şi Pythia începuse să „filipizeze", nu trebue să ne mirăm că la noi o serie de ziare „sovietizează"!

Ori această „filipizare" generală a clasei noastre politice constitue cea mai grozavă primejdie pentru Neamul Romînesc: primejdia pierderii libertăţii politice şi instituirea unei dominaţiuni străine.

Facţiunile politice au scos bogăţiile ţării la mezat, pentru a deschide clasei politice noui izvoare de cîştig. Improprie prin funcţiunea ei de a exploata ea însaş bogăţiile ţării, de a crea şi organiza ramurile de industrie necesare autarchiei economice a Ţării, clasa politică romînească, după o scurtă şi efemeră rezistenţă a liberalismului-naţional, a cedat măgarului încărcat cu aur care a trecut peste zidurile cetăţii romîneşti. Acest măgar a fost condus de samsarul internaţional, de emisarul tuturor ţărilor industriale imperialiste, de prevestitorul tuturor dezastrelor economice şi al tuturor umilinţelor politice, de *Ahasver,* jidovul rătăcitor.

Intre mulţimea guvernată şi clasa politică romînească dornică de îmbogăţire, de lux şi petreceri, imitînd traiul claselor politice ale marilor Imperii coloniale, s'au aşezat agenţii corupţiei internaţionale, ademenind la orice trădare, la orice transacţie şi frîngînd, prin presa lor, prin literatura lor, prin arta lor desfrînată, şi ultimele zvîcniri de rezistenţă patriotică a clasei politice.

Din slugi ale boierimii franțuzite, din negustori de mărunțișuri tolerați în orașele romînești, din modești mijlocitori de mici afaceri de împrumut, din cămătari ai satelor, ei s'au ridicat la rangul de mari bancheri, de mari industriași, în sfîrșit la rangul de arbitri ai vieții noastre economice și politice.

Clasa politică romînească deveni o simplă anexă, din punct de vedere economic parazitară și bacșișară, din punct de vedere politic neputincioasă, a marei finanțe jidovești și a clasei politice jidovești internaționale, care a pus deja stăpînire pe Rusia și are pretenția să cucerească toată lumea. . .

VI.

Problema este deci, de a înlătura pentru națiunea romînă primejdia instituirii unei dominațiuni jidovești, echivalentă cu o stare de completă robie si iobăgire. După experiența rusească nu ne mai putem face iluzii. Dacă revoluția comunistă ar reuși la noi, clasa politică romînească ar fi măcelărită în scurtă vreme, iar țăranii ar ajunge vite de muncă pentru noii stăpinitori.

Pe de altă parte trebue să notăm că teama de această primejdie nu ajunge pentru a împinge clasa politică romînească actuală la măsuri radicale împotriva imperialismului jidovesc, ceea ce ar cere în primul rînd înlăturarea corupției, romînizarea industriilor, echilibrarea bugetului etc.

Dimpotrivă teama de revoluția comunistă a sporit corupția și a ațîțat încă mai mult instinctele primitive: toți politicienii adună bani pentru a-și asigura fuga peste hotare și un traiu liniștit și îmbelșugat în străinătate. Impotriva acestor politicieni corupți și împotriva imperialismului jidovesc manifestat prin pregătirea revoluției comuniste-jidovești, finanțată de bancherii jidani din toate țările, s'a ridicat la noi, de multă vreme, reacțiunea naționalistă. Nu este aci locul să expunem fazele acestei mișcări, programele și metodele de luptă. Asupra acestor chestiuni, ziarele dau informații destul de lămurite. Ceea ce trebue să notăm pentru faza actuală a luptei este faptul că din clasa politică romînească o parte însemnată face încercarea să se emancipeze de influența finanței jidovești. Partidul d-lui Vaida, precum și noul partid național-creștin au intrat în arena luptelor politice cu programe antisemite și naționaliste.

Dar se poate rezolva problema pe calea luptelor de partide, prin mașina votului universal și a parlamentarismului? De unde

va rezulta stabilitatea guvernării, înfrînarea poftelor de îmbogățire a politicianilor, din ce izvoare se vor satisface aceste pofte? Cine și prin ce mijloace va opri dezertarea politicienilor în tabăra dușmanilor cînd aceștia vor oferi mai mult și plată imediată în numerar? Prin jocul luptelor de partide nu se poate ajunge la alt rezultat decît de a pune în locul unor politicieni, alți politicieni, cu aceleași porniri și cu aceleași apucături deprinse în cluburile politice.

In privința aceasta să nu ne facem aluzii, căci vom avea aceleași decepții ca totdeauna la schimbarea guvernelor democratice și parlamentare. *Politicianul antisemit* rămîne *politician*, adică e corupt prin însaș geneza și funcția sa. Avem o mulțime de politiciani, frontiști și național-creștini, antisemiți cari și-au făcut și continuă a-și face afacerile cu samsari jidani, și ceilalți vor începe afacerile cînd vor veni la putere.

Altfel se prezintă obiectivul luptei comuniste-jidovești. Jidovii comuniști au un program lămurit: instituirea dictaturii și teroarei și exploatarea neîngrădită a mulțimii față de care ei n'au nici o răspundere morală. Ei renunță la o armată națională, ei opresc orice circulație a elitelor de jos în sus, ei renunță la cuceriri prin arme de noui teritorii, ci caută a cuceri țările creștine prin *infiltrațiune și bolșevizare*, așa cum au făcut-o în Rusia, așa cum încearcă s'o facă la noi, în Franța și cum au încercat s'o facă în Ungaria și în Germania.

Dacă dintr'o țară sunt alungați, ei migrează în altă țară, pe care o storc, o umilesc, o tradează pînă reușesc sau s'o robească cu desăvîrșire sau să o ducă pînă la marginea prăpastiei și desperării.

Nici o clasă politică națională nu-și poate îngădui acest sistem de „conducere" politică. Oricît de coruptă și ticăloșită ar fi, soarta ei e legată de soarta națiunii, de soarta *patriei*.

Deaceea și în elita romînească actuală zvîcnește revolta sufletească împotriva trufiei jidovilor ajunși domni în țara noastră, dar strînsă în ghiarele finanței internaționale, condusă de jidani, această elită nu poate face decît — *antisemitism teoretic*.

VII.

Dar, în acest caz, există o rezolvire practică a problemei?

Fără îndoială. Dar ea nu e așa de simplă cum și-o imaginează antisemiții politicieni, ziariști și teoreticieni.

Intiia condiţie este separaţiunea completă, biologică şi spirituală, de Jidani, *care să cuprindă şi raporturile economice.* Discuţia „ştiinţifică“ a inegalităţii şi ierarhiei raselor nu interesează aci deloc. Jidanii încearcă anume să împingă această problemă pe planul „discuţiilor obiective, ştiinţifice“. Dar, pentru orice naţie care vrea să trăiască liberă în ţara ei, orice *străin*, fie el superior sau inferior, e păgîn şi spurcat. Şi în ce ar sta superioritatea rasei jidoveşti? In fraude, escrocherii, cămătărie? Doar nu vor susţinea că în arte, literatură, ştiinţă! Spinoza, Heine şi, hai să zicem, Einstein nu sunt oameni mari, *deoarece* sunt jidani, ei *cu toate că* sunt jidani. Din egalitatea sau superioritatea raselor nu rezultă că o rasă sau o naţie are *dreptul* să exploateze pe alta. Aci hotăreşte numai *forţa,* fizică sau spirituală, sau mai bine zis cea fizică organizată şi susţinută de cea spirituală. Toate teoriile umanitariştitor noştri sunt pledoarii ale unor avocaţi mercenari ai iudaismului, ale unor trădători de neam şi patrie, ale unor renegaţi demni de dispreţ.

Comunitatea romînească trebue să devie impermeabilă faţă de orice influenţă străină şi, mai ales, faţă de influenţa unei naţii care o ameninţă cu distrugerea şi subjugarea.

A doua condiţie pentru rezolvirea practică a problemei politice romîneşti, este *reducerea trebuinţelor clasei politice,* în aşa măsură ca ele să poată fi satisfăcute prin bugetul Statului, după satisfacerea completă a tuturor celorlalte trebuinţe: înzestrarea armatei, a şcoalei, bisericii, justiţiei şi a aparatului administrativ.

Clasa politică coruptă, aservită finanţei jidoveşti, dornică de lux şi petreceri, de călătorii şi distracţii, trebue înlocuită printr'o elită *puritană,* muncitoare, morală, sănătoasă, energică, vitează şi cu frica lui Dumnezeu. Toate marile reforme sociale, deci şi cele politice, s'au înfăptuit prin întoarcerea elitelor la disciplină aspră. Spartanii, puritanii lui Cromwell, Prusienii sunt exemple din istorie, cari dovedesc importanţa *ascetismului* clasei politice pentru puterea unei naţiuni.

E cred de prisos să expun pe larg rolul preoţilor şi educatorilor în procesul de regenerare a elitei politice, cum cert este şi verificat prin istorie faptul că destrăbălarea morală a preoţimii şi lipsa simţului de datorie şi responsabilitate a educatorilor însoţesc şi grăbesc prăbuşirea clasei politice. Şi cine nu cunoaşte din istorie zguduitoarele catastrofe politice şi morale, cînd justiţia, dreptatea e împărţită de oameni corupţi şi venali? S'a oprit la noi corupţia şi venalitatea la pragul lăcaşului unde se

împarte dreptatea? Iată o întrebare neliniştitoare, la care ar trebui să răspundă înalţii noştri magistraţi.

S'a oprit la noi corupţia şi venalitatea, influenţa distrugătoare a banului jidovesc, influenţa demoralizatoare a francmasoneriei iudaice la pragul Bisericii, la porţile cazărmilor şi ale şcolilor, mai ales ale şcolilor înalte?

Să cerceteze şi să răspundă conducătorii acestor instituţii!

Dacă am vrea să ilustrăm şi să descriem starea clasei noastre conducătoare, a elitelor de toate categoriile, am trebui să scriem o carte groasă, spicuind din cărţi şi ziare şi punind la contribuţie şi experienţa noastră personală.

Dar la ce să o facem, cînd Sallust, Tacit, Montesquieu cînd atîţia alţi scriitori celebri şi geniali ne-au zugrăvit icoana unor societăţi în stare de decadenţă şi descompunere, dar şi societăţi în plină înflorire şi putere.

Cunoaştem cu prisosinţă cari sunt cauzele căderii Romanilor şi cari au fost cauzele măririi lor. Pentru organizaţia politică teoria e scurtă şi precisă: o clasă politică venală şi coruptă, imorală şi degenerată, duce Statul la pieire.

Dacă clasa noastră politică este venală şi coruptă, sau este pe cale de a o deveni, prăbuşirea nu poate fi oprită, decît prin creiarea unei noui elite desciplinate, incoruptibile, patriotice şi — în condiţiunile reale ale Statului nostru — ascetice.

Ascetismul trebue definit în acest caz ca „renunţare la orice lux care nu poate fi procurat prin veniturile normale legate de funcţia ce o implineşte individul în ierarhia politică".

Noi nu excludem din *Statul naţional romîn ideal* luxul, artele frumoase, ştiinţa, tehnica. Dar trebue să excludem corupţia şi desfrînarea clasei politice. Viaţa celui ce se dedică afacerilor publice, *celui ce intră în slujba Statului*, trebue să fie model de *virtute cetăţenească*. Viaţa sa, în întregime, familială şi publică, trebue să fie supusă unui control sever şi continuu. Pentru funcţii de Stat individul trebue educat după modul spartan şi puritan. Implinirea *datoriei*, în orice situaţie şi supt orice condiţie, trebue să fie legea supremă.

Dar care este puterea care să-l transforme pe individ în cetăţean perfect, în „funcţionar" model?

Această putere este *conducătorul*,

Fie că se cheamă Mussolini sau Hitler, Solon sau Cromwell, toţi merg pe aceeaş linie: a datoriei către neam şi patrie. Toate formulele de fascism, rasism, corporatism, naţionalism integral, îşi

primesc înțelesul și valoarea practică prin ivirea și acțiunea conducătorului. Formulele diferă ca expresie, accentuînd o nuanță particulară, națională, a momentului istoric, a condițiilor concrete și nemijlocite cari au desprins curentul de regenerare. Formulele sugestionează mulțimea, o fac să urmeze curentul, căci deși ținta și mijloacele *raționale* sunt aceleași și trebue să fie aceleași la toate națiunile și în toate timpurile, ritmul în care se desfășoară mișcarea, dificultățile cari se opun, adaptabilitatea mulțimii, precum și însușirile individuale ale conducătorului, le imprimă acestor mișcări caracterul lor specific, dependent de loc și timp.

In cumpenirea șanselor de reușită a unei astfel de mișcări în curs, cum dealtminteri a oricărui eveniment istoric, teoria abstractă nu poate ajunge la concluzii precize. Din studiul comparativ al istoriei se pot desprinde însă anumite posibilități de previziune, de calculare a rezultatului unei acțiuni politice. Dar această previziune nu poate fi enunțată decît în formă ipotetică: dacă toate condițiunile necesare pentru apariția unui fenomen sunt date, fenomenul va apare cu necesitate. In cazul nostru fenomenul așteptat, dorit și urmărit de mișcarea naționalistă este: regenerarea clasei politice romînești în conformitate cu situația reală a Statului național romîn.

Am arătat cum ar trebui să fie această clasă politică. Pentru ca ea să apară, trebue să se ivească un conducător care s'o creeze, s'o modeleze, s'o disciplineze, s'o selecționeze din substratul social concret.

In revista noastră laturea aceasta practică, a educației nouei elite romînești, a fost expusă în mai multe rînduri și de diferiți autori. Există la noi și conducătorul și mișcarea de regenerare e în plină ascensiune.

Expunerea noastră de față e menită să lămurească ținta, să arate situația specifică a Statului național romîn care reclamă o clasă politică „ascetică“, întrucît primejdiile externe nu îngăduesc o exploatare, nici directă nici indirectă a mulțimii, iar pe de altă parte o expansiune colonială pentru întreținerea unei clase politice „aristocratice“ și cu trebuințe aristocratice este imposibilă.

Cum clasa noastră politică actuală e deprinsă cu luxul și neputînd renunța la lux și desfrîu (lipsită fiind de educație cetățenească și selecționîndu-se din demagogi și salariați ai finanței

jidoveşti internaţionale), Statul nostru e în primejdie de a-şi pierde suveranitatea, iar naţiunea e pe cale să cadă în robie.

Clasa politică actuală trebue deci înlocuită cu o nouă elită adaptată condiţiunilor reale de existenţă şi libertate a Neamului Romînesc.

Traian Brăileanu

Cîntecul Sceleţilor

Indelungată vreme, activitatea artistică muzicală n'a fost privită decît prin prizma concepţiilor de artă cultă, înţelegîndu-se aci valorile accesibile numai cîtorva aleşi ai omenirii, ridicaţi în sferele semizeităţii, deasupra masselor nesimţitoare. Noţiunea de cultură căpăta astfel un înţeles restrîns şi aplecat pe latura individualului, ceeace, în vorbirea curentă, în scrisul de toate zilele, a promovat ideea insului cult, desprins de colectivitate în contul unei raţiuni proprii de a exista Concepţia individualistă despre lume se dovedeşte falimentară, şi, în consecinţă, mai mult ca oricînd, se observă o tendinţă generală de afirmare, in toate manifestările spirituale, a valorilor colective, trezîndu-se astfel interesul pentru faptele colective.

În muzică această problemă îşi găseşte temeiuri de verificare în accentuarea cercetărilor cîntecului popular şi în întrebuinţarea motivelor folclorice ca teme pentru compoziţie, în dauna unei activităţi creatoare pur personale.

Vom încerca să privim aci faptul activităţii muzicale colective cu ajutorul cîntecului de organizaţie, servindu-ne de observaţii culese în sînul asociaţiei trăgătorilor polonezi — *zwiazek strzelecki* —, cu ocazia unei tabere de instrucţie a ofiţerilor ei, aşezată pe ţărmul mării baltice în vara acestui an. Mai avem la dispoziţie, prin bunăvoinţa d-lui locotenent-colonel din sceleţi *Roman Jablonski*, cartea de cîntece a sceleţilor — *Spiewnik Strzeleki — Warszawa 1934* —.

*

Problema comunităţii muzicale se prezintă, în concepţia vieţii culturale a unui organism naţional, ca o realitate ce trebuie să cuprindă, într'o unitate structurală, funcţiunea gîndului artistic sonor a întregii colectivităţi respective, manifestat pe plan de

trăire, pornind din însuşi principiul de existenţă spirituală al ei Astfel, comunitatea este o formă socială iraţională, spre deosebire de societate (asociaţie, organizaţie), care are la baza închegării ei voirea conştientă a unui scop. Ca atare societatea poate fi în deplină concordanţă cu principiul de existenţă al comunităţii şi contribuie la intensificarea trăirii spre evoluţia normală a ei, sau, urmărind alte idealuri decît cele ce pot fi scoase din gîndul muzical al colectivităţii respective, se prezintă faţă de comunitate ca un ce distructiv şi comite, pentru cine ştie cîtă vreme, ireparabile erori, printr'o existenţă neroadă. In această sferă se poate vorbi de o politică muzicală, de călăuzirea tendinţelor formelor sociale raţionale către realizări corespondente idealului artistic al comunităţii.

Ne interesează aci aspectul unei activităţi muzicale diletante. Dar să gîndim mai întîiu, unde începe diletantismul şi unde sfîrşeşte el, prin intervenţia profesionistului. Va trebui să recunoaştem că noţiunea de diletantism are o semnificaţie foarte largă şi este expresia imediată a specificului etnic, dacă amintim felul de exteriorizare muzicală al poporului. Faptul că azi se înţelege prin diletantism mai mult un profesionism scăpătat, este dovadă de întrebuinţarea falsă a noţiunii de către profesionişti, cari, de multe ori, sunt mai puţin interesanţi decît diletanţii. Constatarea aceasta începe, dela un timp încoace, să fie întîlnită frecvent în scrierile despre artă, ca o accentuare a interesului pentru activitatea muzicală a masselor.

Semnificativ este că ceeace numim noi muzică a masselor este strîns legat de anumite evenimente şi are importanţă cultică, rituală. Dacă ne imaginăm evoluţia muzicii cultice, ale cărei începuturi le găsim în magia invocativă, şi urmărim culmea de desvoltare atinsă în muzica religioasă, ne putem da uşor seamă de locul mare ce-l ocupă în cultura omenirii şi cît de limitată trebuie să apară încercarea de a discuta absolut conceptul artă pentru artă.

Să lămurim valoarea socială a muzicii concepută ca rit şi să încercăm o explicare a ei din punct de vedere estetic. Pentru aceasta vom porni dela formele sociale raţionale, în care muzica nu ocupă decît un anumit strict necesar fără a ajunge la o complexitate technică prea mare. În această categorie intră asociaţiunile cu imnurile lor, cîntecele distractive şi festive, organizaţiunile politice — revoluţionare dacă vreţi — şi organizaţiunile quasimilitare şi militare, cu cîntecele caracteristice tendinţelor lor.

Avem aci un tip de cîntec aparte, pe care îl denumim cîntec de grup, întrucît conceperea şi interpretarea lui este izvorîtă din atmosfera grupului, din posibilitățile lui artistice. Însemnătatea lui mare şi răspîndirea enormă, îndeplinită cu iuțeală fulgerătoare pe mari întinderi de pămînt, stă în puterea extraordinară a ființei muzicii, de a uni, de a cuprinde într'un tot indisolubil sufletul massei, făcînd posibilă, cu maximum de randament, unitatea de acțiune.

Ca şi în procesul de creațiune a muzicii populare, fiecare cîntec îşi are autorul lui, cunoscut sau anonim, însă integrat complectamente psihologiei grupului. El este o copie fidelă a sufletului colectiv. De aceea, uneori, artişti mari nu reuşesc să-şi impuie o compoziție care să devină populară şi oameni simpli, fără nici o pregătire muzicală ştiințifică, reuşesc foarte uşor. Fixarea melodiilor pe hîrtie este un proces ulterior răspîndirii cîntecului, care prin aceasta este supus elementelor de improvizație provenite fie din impuls creator, fie din cauza unor slabe memorii auditive, şi are ceva comun cu colecțiile de cîntece populare.

Spre deosebire de cîntecul popular, cîntecul de organizație nu are aceeaşi valoare estetică, deoarece nu se grefează direct pe fondul psihologic al poporului, ci reprezintă în genere produsul unui mediu mai civilizat, pornind din viața unei anumite sfere intelectuale a oraşelor, în care stăpîneşte romanța. Problemele de călăuzire a acestor manifestări muzicale impun deci intervenția conştientă a profesionistului, a omului de ştiință. –

*

Cartea de cîntece a trăgătorilor polonezi este un minunat exemplu de felul cum trebuie înțeleasă răspîndirea cîntecelor de organizație. *Spiewnik Strzelecki* numără 168 de cîntece, dintre cari cîntecele 1—4 sunt imne, 5—12 rugi, 13—54 cîntece de sărbătoare şi aniversare, 55—88 cîntece de marş şi de tabără, 92—148 cîntece populare, 149—168 cîntece diverse.

Multe cîntece au adnotațiuni, conținînd explicări asupra evenimentului ce le-a determinat. Dacă este cunoscut numele autorului este trecut cu grijă, dacă nu, e indicat cîntecul popular. Toate melodiile sunt aranjate pentru două voci. Afară de introducere cartea conține şi îndrumări — de prof. *F. Rybicki* — asupra felului cum se dirijează cîntecul coral. Volumul conține 381 de pagini, iar formatul nu prea mare face posibilă între-

buințarea colecției cu orice ocazie, în marșuri, excursii, în tabără.

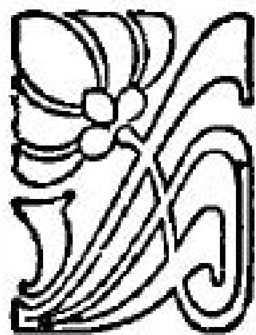
Structura tonală a cîntecelor nu este complicată. Interesant este un cîntec religios din sec. XIII — *Bogurodzica* —, autorul necunoscut. După coralul gregorian modul cîntecului este doric. Se afirmă că ar fi unul din cele mai vechi cînturi religioase ale Poloniei. Celelalte cîntece sunt majore sau minore (minorul armonic predomină); cu modulații obicinuite la dominantă și relativa majoră sau minoră, ceeace dovedește o proveniență de origine apuseană cultă.

Structura ritmică nu depășește, prin motivele ei viguroase și simple, măsura binară — tempo de marș — și măsura ternară — dansul național polonez —, cari mențin o atmosferă de specific popular. Cităm aci acel minunat cîntec ostășesc *Woyenka.* *).

Am ascultat aceste cîntece în tabăra poloneză de pe țărmul mării baltice, la ridicarea și coborîrea drapelului, în timpul orelor libere și, seara la focul de cetină. Muzica trăește foarte puternic în organizația trăgătorilor, fără a se simți lipsa principiului artă pentru artă. Pentru a răscoli sufletele ajunge și un cîntec sărac, înflorit în inima unui om neștiut de nimeni de cele mai multe ori, care scos din atmosfera în care trăește, din spiritul ce-l ține treaz în amintirea unui eveniment, unui fapt de războiu, pentru credința în continuitatea realizării unui ideal, poate să apară banal și neinteresant. Despre acest cîntec, ce a întovărășit soldatul pînă la locul lui de prăbușire, ca să moară în el, dar să reînvie mai luminos pe buzele generațiilor ce vin, mareșalul *Jozef Pilsudski* a spus: *cultura poloneză a fost înviată de cîntecele ostășești.*

Să prețuim acest cuvînt mare și să gîndim, pentru viitor, la cîntecele noastre

Liviu Rusu

*) op. cit. pag. 210.—

Revista cărţilor.

Dorul: „Revoluţia fascistă"

O scriere mai mult decît utilă pentru scopul propus de-a fi o carte de popularizare. „Revoluţia fascistă" poartă podoaba flacărei puternice, care învălue paginile ei cu un ce zguduitor legînd gindul nostru cu al celui ce-a scris-o spre gloria Romîniei redeşteptate. Pătrunde pînă la noi dintre ziduri, de departe, frămîntarea celor ce s'au jertfit pentru ca să izvodească lanurile verzi ale pămîntului romînesc prădat de toţi vînduţii străinilor...

Trei capitole mari cuprinde această scriere: 1. Revoluţia fascistă 2. Realizări 3. Doctrina fascistă şi Anexe. In prima parte se înfăţişează situaţia Italiei înainte de fascism, vieaţa şi personalitatea Ducelui Benito Mussolini, desfăşurarea luptei prin presă şi organizaţii, marşul asupra Romei, impresia produsă în străinătate odată cu instaurarea regimului. Capitolul al doilea expune succint dar esenţial realizările fascismului: „Opera naţională pentru protecţia mamei şi a copilului", militarismul, organizaţia pentru educarea poporului „Dopolavoro", „Marele consiliu fascist". Se insistă asupra duor probleme foarte delicate pentru fascism: „Fascismul şi biserica" şi „Contra Regelui?" In partea a treia se expun ideile fundamentale şi originele doctrinei fasciste. La Anexe se publică legislaţia „Consiliului Naţional al Corporaţiilor" şi a „Regimului sindical". Reţinem pasagiul subliniat de autor în care legea fascistă nu admite în posturile de conducere a corporaţiilor decît Italieni.

„Revoluţia fascistă" este o admirabilă scriere, breviar de evanghelie revoluţionar fascistă, scrisă cu claritate şi deplină înţelegere a problemelor. Pentru răspîndirea duhului ei, desprins din piept vijelios, se cuvine să ne îndreptăm gîndul într'acolo de unde vine ea şi să nu uităm niciodată pe cei din singurătatea cărora, unul a dăruit această carte plină de taină.

L. Ţ.

Leon Ţopa, Universitatea ţărănească. Teoria şi practica ei. Cernăuţi, Editura Societăţii pentru cultură, 1935. Preţul 50 lei.

Statele moderne îşi întemeiază puterea nu numai pe bogă-

ţiile economice şi mijloacele technice, ci mai presus de toate pe spiritul de *solidaritate* a cetăţenilor, pe omogenitatea de gîndire şi simţire, cu un cuvînt pe *cultura naţională*. Diviziunea muncii cere diferenţiere în clase sociale şi profesiuni, *cooperarea* însă şi acţiunea comună faţă de naţiunile străine reclamă o ideologie comună, întemeiată pe credinţe, obiceiuri şi tradiţii comune. Această problemă, *educativă*, caută să o rezolve institutele de răspîndire a culturii naţionale în massele largi. Pentru ţărani s'a dovedit valoarea necontestabilă „Universitatea ţărănească", după tipul creat de marele patriot danez Grundtvig.

D-l Ţopa expune mai întiiu importanţa culturii în general, arată apoi diferitele feluri de şcoli menite să ridice, în Statele civilizate, nivelul cultural al ţăranilor şi muncitorilor, şi, în urmă, se ocupă pe larg de experienţa ce s'a făcut cu Universitatea ţărănească din Roşa-Stînca. o suburbie a oraşului Cernăuţi. Autorul el însuş a fost prin trei luni profesor la acea şcoală aslfel că această parte a studiului său reprezintă aşa zicînd o verificare de laborator a teoriilor expuse în partea întîia.

După părerea noastră Universitatea ţărănească e singura cale, în orice caz cel mai puternic mijloc pentru sporirea rezistenţei comunităţii naţionale romîneşti.

Intelectualii romîni şi mai ales preoţii, învăţătorii şi, nu în urmă, studenţii să citească lucrarea d-lui Ţopa şi să mediteze asupra problemei. Orice încercare de reformă socială, în orice domeniu, se izbeşte de lipsa unui contact spiritual între clasa intelectuală şi păturile largi ale ţărănimii. În Universitatea ţărnăească poate fi realizată o sinteză spirituală a celor două clase sociale, o înţelegere reciprocă, din care ar izvorî în mod spontan o solidaritate de acţiune împotriva piedicilor ce se opun aşezării durabile a Statului nostru naţional.

În partea teoretică şi istorică studiul d-lui Ţopa se întemeiază pe o documentare largă şi bine rînduită, în partea practică pe o observaţie pătrunzătoare, care nu se lasă înşelată de aparenţă, ci reuşeşte să descopere adevăratele resorturi ale acţiunii omului.

Traian Brăileanu.

Preot Ilie I. Imbrescu, **Apostrofa unui teolog**, Bucureşti 1935.

În această carte se oglindeşte sbuciumul sufletesc al tineretului romîn de a ajunge la o nouă concepţie despre lume şi via-

ţă. Concepţia economică a societăţii, proslăvirea tehnicei, a ştiinţei a împins lumea spre prăpastie, a deschis drumul individualismului anarhic. Regenerarea nu poate veni decît prin întoarcerea la credinţă, la religie. „Generaţia care, după războiu, a fost supusă celor mai crude încercări şi a avut curajul să desprindă din complexul lor adevărata lor realitate a vieţii, vede asigurarea destinului acestui Neam altfel decît sufletul amăgit - şi trădător - al acelora cari s'au aliat şi s'au făcut chiar slugi celor ce au vîndut, negîndu-l şi acum, pe Hristos."

„In locul unui comunism diabolic - ateu şi desechilibrat, apoteoză a mişcării spre stînga - care vrea să se substitue cu perfidie ordinei, noi recunoaştem singura formă de comunitate în unitatea de credinţă şi de iubire în Hristos, *adevărată cultură şi civilizaţie* fiind cea descoperită de Dumnezeu - Omul şi aleşii Lui".

Scrierea constitue o chemare stăruitoare către tineret să-şi întoarcă privirea spre adevăratele valori, cari au puterea să înalţe sufletul şi să ducă braţele la izbîndă: moralitatea şi credinţa în Hristos.

T. B.

Victor Morariu. Din „testamentul" lui Teofil Lupu. Un nedreptăţit: Contele Bellegarde, Cernăuţi 1935.

Broşura (de 16 pg.) a d-lui Morariu evocă una din cele mai interesante şi agitate faze ale politicei romîneşti din Bucovina de înainte de războiu. În luptele politice de atunci (pela 1910) a intervenit Contele Bellegarde, aristocratul austriac, care ca prefect la Cîmpulung învăţase să-i cunoască şi să-i iubească pe muntenii noştri, mîndri, inteligenţi şi aristocraţi şi ei în felul lor de a gîndi şi simţi. Figura Contelui Bellegarde e schiţată de autor cu mînă sigură şi pe fondul unei informaţii precise asupra evenimentelor din acel timp.

T. B.

Alex. M. Randa. Fascismul englez. Buc. 1935.

O broşură care lămureşte publicului romînesc, mişcarea Leader-ului fascist englez Sir Oswald Mosley. După ce încadrează problema, se descrie figura lui Mosley, arătîndu-se legătura dintre fascismul englez cel italian şi naţional socialismul german. Asemenea se pune problema ideologiei, tacticei şi şanselor mişcării.

Alex. M. Randa. Statul fascist. București 1935.

O expunere sumară și suficientă, asupra concepției fasciste despre stat. Cu răbdare și pricepere Mussolini și-a clădit noul stat italian, întărind puterea executivă și bazînd-o pe stîlpi puternici: armata, biserica și massele populare organizate în corporații. Pentru a ajunge la acest scop, Ducele, nu se zbate pentru a-și atrage massele de partea lui, dar nu le îndepărtează dacă ele singure vin, organizîndu-și în schimb o elită. „Fasciștii nu sunt nici doctrinari, nici teoreticeni ci ostași disciplinați" ai statului. Organizarea statului fascist încă nu e deplină, juridicește ea se realizează numai ca expresie a unor realități obținute.

Dl Randa promite și alte studii asupra fascismului pe care le așteptăm tot atît de clare și concise.

G. Macrin

Richard Thurnwald, Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno-soziologischen Grundlagen, I-V, Berlin und Leipzig, Walter de Gruyter et Co.

Cu volumul IV (ultimul în ordinea apariției) marea lucrare a profesorului berlinez Thurnwald asupra „Societății omenești în temeiurile ei etno sociologice" e încheiată. Această operă monumentală cere să fie studiată cu tot dinadinsul de toți cei ce pretind a face „sociologie".

Știut este că Auguste Comte și-a întemeiat sociologia în partea pur teoretică pe principii filozofice, iar în ce privește verificarea ipotezelor sale, el și-a îngrădit sfera de cercetare tuînd ca tip reprezentativ de organizare socială, societatea europeană, organizația socială a omului de „rasă albă". *Herbert Spencer* utilizează cel dintiiu în mod sistematic cercetările etnografice pentru lămurirea și explicarea fenomenelor sociale. Cu el își face intrarea în sociologie concepția că popoarele „primitive" reprezintă începutul civilizației umane. „Omul primitiv" trăiește încă astăzi în regiunile pămîntului neatinse de civilizație. Omul „sălbatec" de azi e considerat în manifestările sale individuale și colective ca identic cu omul preistoric. În acest fel „originile" societății omenești evoluate, civilizate, ar putea fi reconstruite după chipul și asemănarea omului sălbatec, care, din acest punct de vedere, ar putea fi numit „primitiv".

Metoda aceasta a fost aplicată în urmă de numeroși sociologi. Amintim aci numele lui *Charles Letourneau*, care a scris și

-el o sociologie întemeiată pe etnografie şi a publicat o serie de lucrări din domeniul ştiinţei sociale pornind dela datele etnografiei. Cea mai amplă întrebuinţare a etnografiei a făcut-o însă în Franţa şcoala lui Dürkheim. Ea a încercat să completeze sociologia pozitivistă a lui Comte prin exploatarea sistematică şi interpretarea ştiinţifică a datelor etnografiei. Dar. încătuşată prin enunţarea dogmatică a unor principii de filozofie pozitivă, această interpretare s'a încurcat în contradicţii şi a împins la deducţii cu totul greşite. Şcoala lui Dürkheim a construit imaginea unui om *primitiv*, identic cu omul *sălbatec* de azi, imagine care nu corespunde realităţii, dar se potriveşte foarte bine pentru susţinerea *doctrinei* sociologice ai acestei şcoli. *Lévy-Bruhl* este acela care a desăvîrşit această icoană a primitivului. Aberaţiile sale au intrat din sociologie şi în psihologie, unde „prelogismul" primitivilor e considerat ca o descoperire importantă.

Acest abuz a deşteptat reacţiunea sociologilor şi problema „primitivismului" e pe calea lămuririi complete. Unul din cei mai de seamă sociologi francezi, dl. *G. L. Duprat*, în studiile sale asupra „Formelor elementare ale vieţii sociale", subiect care va fi discutat cu amploare în congresul sociologilor din 1936, a zguduit temeliile doctrinei dürkheimiene şi a deschis drumul unei limpeziri depline a chestiunii.

Aceste năzuinţe de emancipare a sociologiei teoretice de subt apărarea unei doctrine dogmatice şi lipsite de critică, vor găsi in opera lui *Thurnwald* toate elementele necesare unei verificări sistematice a ipotezelor sociologiei. Thurnwald a prelucrat un imens material etnografic, l-a cernut şi ordonat, dîndu-ne astfel posibilitatea să cintărim toate rezultatele ce se pot dobîndi prin studiul comparativ al societăţilor omeneşti.

Vom analiza, în „Însemnări", rind pe rînd cele cinci volume ce compun opera lui Thurnwald. Aceste volume cuprind:

I Repräsentative Lebensbilder von Naturvölkern (Forme de vieaţă reprezentativă ale popoarelor naturale).

II Werden, Wandel und Gestaltung von Familie, Verwandtschaft und Bünden im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia familiei, rudeniei şi alianţelor în lumina etnologiei).

III Werden, Wandel und Gestaltung der Wirtschaft im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia eco-

nomiei în lumina etnologiei).

IV Werden, Wandel und Gestaltung von Staat und Kultur im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia culturii şi a Statului în lumina etnologiei).

V Werden, Wandel und Gestaltung des Rechtes im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia dreptului în lumina etnologiei).

În numărul viitor vom analiza „Întroducerea" la vol. I care delimitează obiectul şi stabileşte metoda întregii lucrări.

Revista revistelor.

ICONAR. I. 1. 1935. Redacţia Cernăuţi, str. Eminescu 15. Cuvîntul „Iconar" vrea să fie mai mult decît un titlu de revistă, e „cuvîntul ales să devină lozincă şi simbol de activitate, înseamnă afirmarea unei concepţii de artă, în care întoarcerea către icoanele sufletului se lămureşte din nădejdi spirituale". Articolul program „Drum' de nelinişte", al dlui *Liviu Rusu*, aruncă lumină asupra drumului ce vor să-l străbată „Iconarii", clădind la noua spiritualitate romînească. Dl *Leon Toza* semnează, la rubrica „Permanenţe romîneşti", un articol „Mihai Eminescu". Alte articole, tot atîtea inscripţii în cartea gîndirii romîneşti, sunt: *Barbu Sluşanschi*, Politica literară; *G. Macrin*, Atmosfera suferinţii; *Mircea Străinul*, Cronici. Poezii semnează: *Teofil Lianu*, *Aurel Putneanu*. Revista „Iconar" a intrat mîndră şi sigură de izbîndă în vieaţa intelectuală romînească.

REVISTA MEA. Cluj. Director şi Redactor responsabil: *Marta D. Rădulescu* Anul I, No, 7-8, Iulie şi August 1935. Din sumar: *T. Brăileanu*, Artă pentru artă; *Ion Banea*, Este naţionalismul legionar şovinist? *Mihail Polihroniade*, Naţionalismul economic romînesc; *N. N. Manolescu*, Un mare elan de iubire; *Titus Malai*. Paşi prin ţărîna de aur a lui Horia. Recenzii, Revis-

ta presei, Rubrica veselă etc. Nici o laudă nu poate egala valoarea acestei reviste pentru noua orientare a culturii romînești.

REVISTA DE PEDAGOGIE. Cernăuți. Director: *C. Narly*. Anul V, Iulie-Septemvrie 1935, Caetul III. Profesorul Gr. Rațiu își continuă studiul: Metoda specială a limbii latine. Alte studii și articole: *E. Topa*, Bibliografia manualelor romînești de botanică; *C. Narly*, Reflexii cu prilejul examenelor de capacitate, etc. Revista se încheie cu numeroase recenzii și dări de seamă.

Excelenta revistă merită toată atenția și tot sprijinul educatorilor romîni.

IDEEA ROMÂNEASCĂ. An. I, Iunie-August 1935; No. 2-4 Redactor: *Pavel Costin Deleanu*. Administrația: Str. General Dona, 4 etaj III, București. *Ștefan Ion George*, Istoria Europei; *Ciril Vîrnav*, Poeme; *Pavel Costin Deleanu*, Clipa de față e tineretului romînesc. Cronică foarte bogată și interesantă.

PAGINI LITERARE. Apare la 15 ale fiecărei luni. Redacția și Ad-ția: Teodor Murășanu, Turda, Piața Regina Maria 23. În n-rul ultim. 15 Sept. 1935 (6 7): *Lucian Blaga*, Despre personanță. Versuri de: *Teodor Scarlat*, *Traian Chelariu*, *Stefan Baciu*, *George Popa*, *Radu Brateș*. Studii sociale: *Grigore Popa*, Fenomenul romînesc din Ardeal; *Barbu Zevedeiu*, Problema sociologică la Simmel. Cronici, Însemnări, Bibliografie.

CUVÎNTUL STUDENȚESC. Anul X, No. 8, 15 Iulie 1935. Redacția și Administrația: București, Calea Plevnei No. 11 bis. Acest număr e dedicat profesorilor. Pînă acuma obicinuiau să scrie profesorii despre studenți, dar e bine și folositor să știe și profesorii ce gîndec despre ei studenții. Scriu: *Alex. Radu Dumitrescu*, Profesorul care ne trebuie; *Christea Vasiliu*, Marii profesori în slujba neamului; *Ion I. Moța*, Profesorii universitari și viitorul culturii romînești; *Ion Voiculescu*, Apostolat și inconsequență; *Vasile Munteanu*, Numerus clausus pentru studenții Romîni; *Gh. Furdui*, „Studentul la carte"; *Alex. Constantinescu*, Tinerimea luptătoare și profesorii săi; *Vasile Dumitrie*, Excepții ile care salvează onoarea.

SUFLET ROMINESC. Revistă literară-culturală. Redacția: Strada Hotin 5 București. Prim-redactor: Lidia C. Andreescu. La No. 3, 15 Iulie 1935 colaborează G. Murnu, Radu Gyr, G. Georgescu etc.

JUNIMEA LITERARĂ. Director: *I. I. Nistor*, Secretar de redacție: *Traian Chelariu*. Anul XXIV No. 5-7, Mai-Iulie 1935. Unele studii foarte interesante. Cronică bogată, bibliografie.

* * *

REVUE INTERNATIONALE DE SOCIOLOGIE. Dir.: *Emile Lasbax*. Paris.

N-rele V-VI, Mai- Iunie 1935.

D-l Al. I. *Alexandrescu*, București; publică un interesant studiu „asupra tehnicei și civilizației" (Essais sur la technique et la civilisation). Autorul e cunoscut prin lucrarea sa asupra originilor civilizației (ediție romînească: București 1931). În articolul de față autorul ne prezintă prima parte a *teoriei* sale privin condițiunile în cari s'au desvoltat tehnica și civilizația. Planul acestei teorii e expus într'o scurtă introducere. „Viața omenească se prezintă subt trei aspecte: a) *aspectul fizic*; b) *aspectul psihic*; c) *aspectul social*." „Aspectul social este rezultanta relațiilor între indivizi și mediul ambiant." „Există o strînsă legătură și o desăvîrșită solidaritate între organele caracteristice ale omului; mîna și creerul." „Mîna cu ajutorul inteligenței... a dat naștere tehnicei umane Tot astfel, inteligența cu ajutorul mînii și a văzului a dat naștere gestului și mimicii și a creat *limbajul articulat*, instrument de comunicare între oameni și, în urmă, elementul primordial al *societății omenești*. Toate aceste consecințe remarcabile derivă din *legea coordonării mecanice*..." „Pornind dela această lege, noi vom încerca, zice autorul, să prezentăm consecințele transformării fizice ale omului, prin schema următoare:

I- *Mîna* + *materia brută* + *inteligența* = **Tehnica.**

II - *Inteligența* + *mîna* = **limbajul**

Noi conchidem că *tehnica* și *limbajul* sunt cele două elemente fundamentale ale ființei umane. Consecințele cari ies de de aici sunt minunate. Astfel, tehnica a născut *știința*, pe cînd limbajul a dat nașterii *vieții sociale*; a creat deci acel complet care este *societatea umană*.

Studiul dlui Alexandrescu va cuprinde deci trei părți: 1) *viața fizică*: 2) *viața psihică*; 3) *viața socială*. Din aceste Rev. Int. d. S. ne prezintă prima parte.

Nădăjduim că în curînd vom avea studiul complet al autorului într'o ediție romînească. Va fi o îmbogățire prețioasă a sociologiei romînești.

D-l *Paul Descamps* scrie despre *„Instituțiile actuale ale Portugaliei."* Studiul acesta ar merita toată atenția oamenilor noștri politici, intre cari sunt și cîțiva „sociologi." In 1926, in Portugalia se institui dictatura militară subt conducerea generalului *Carmona*. Acesta chemă, in 1928, la Finanțe pe profesorul de economie politică din Coimbra, Dr. *Oliveira Salazar*, care a reușit să pună ordine în finanțele Statului și să *echilibreze bugetul.* In acelaş timp, dictatorul a procedat la o reformă politică bine chibzuită, punînd temeliia „Statului corporativ". Reformele din Portugalia pot fi numite o „operă de sociologie experimentală aplicată", iar rezultatele obținute dau toată nădejdea că pe această cale se pot înfăptui reforme durabile.

D-l *André Joussain*, într'un studiu *„Introducere în psihologia masselor,"* încearcă să fixeze raporturile între „massă" (masse) și „mulțime" (foule). Arată că există o deosebire între ele, dă o clasificare a lor, și stabileşte apoi „trăsăturile comune ale masselor și mulțimelor." E o contribuție prețioasă pentru lămurirea problemelor psihologiei sociale. — La „Revista cărților", o dare de seamă asupra cărții D-lui *M. Manoilescu* *„Secolul corporatismului"*.

N-rele V-VI (bis)-Iulie 1935. E un număr excepțional consacrat în întregime D-lui *Gaston Richard*, cu un portret al marelui savant. Cuprinde: Un „Cuvînt înainte" scris de D-l Gaston Richard pentru acest număr și în care d-sa își face „într,un fel oareşcare examenul sau de conştiință de sociolog, regăsind firul conducător al ideilor sale călăuzitoare și a ceea ce făcu unitatea cercetărilor sale în seria de publicațiuni amintite aci" Articolul ne dă însă mai mult decît o schiță autobiografică, el cuprinde istoria sociologiei în ultima jumătate de secol, „Prin mai bine de jumătate de secol, zice D-l Gaston Richard, eu am văzut cum situația ce și-a cîştigat-o sociologia înaintea opiniunii luminate s'a schimbat cu desăvîrşire. Lumea a încetat să vadă în sociologie etica pozitivismului sau eufemismul socialismului autoritar. Deşi ea n'a dobîndit în învățământul superior al Franței locul larg ce i-l fac multe alte State, ea a fost asociată nemijlocit ştiinței educației. Ea dispune astăzi de o pleiadă de servitori, filozofi. istoricieni, geografi, etnografi, jurişti, cari îndreptățesc încrederea în viitorul ei și în puterea ei de a împăca con-

flictele atît de grele între spiritul ştiinţific şi aspiraţiunile morale precum şi între economia competitivă şi spiritul de cooperaţie şi solidaritate. Eu am căutat să fiu unul din făuritorii acestei transformări". După această introducere a d-lui Gaston Richard, directorul revistei, d-l Emile Lasbax, ne dă mai întâi o expunere asupra „Operei d-lui Gaston Richard; după care urmează lista principalelor lui lucrări, în ordine cronologică, cu o scurtă notiţă asupra conţinutului fiecăreia. Lucrările enumerate sunt: 1) Essai sur l'origine de l'idée de Droit, 1892. 2) Le Socialisme et la science sociale, 1899. 3) L'Idée d'Evolution dans la nature et l'histoire, 1903. 4) La Femme dans l'histoire. 5) Manuel de Morale et notions de Sociologie, 1910. 6) Pedagogie experimentale, 1910. 7) Sociologie et Metaphysique, 1912. 8) La Sociologie générale et le lois sociologique, 1911. 9) La question sociale et le mouvement philosophique au XIX siècle, 1914. 10) Le conflict de l'autonomie nationale et de l'Impérialisme, 1916. 11) L'Evolution des moeurs, 1924. 12) L'athéisme dogmatique en Sociologie religieuse, 1923. 13) La notion de société simple et primitive dans l'explications des faits sociaux, 1930. 14) Le rôle et la valeur de l'analogie dans la synthése des sciences sociales, 1930. 15) Le droit naturel et la philosophie des valeurs.

Noi mai adăogăm la această listă, dată de d-l Lasbax: 1) La culture roumaine et l'Etat roumain, 1932 lucrare apărută şi în traducerea rom. de Al. I. Alexandrescu); 2) La sociologie pédagogique de Felix Pècaut, 1932 (în „Revista de Pedagogie" din Cernăuţi), şi 3) studiul publicat în „Insemnări Sociologice" 1935. Comment remplacer la preuve expérimentale en Sociologie?

Numărul acesta excepţional cuprinde apoi Extrase din operele d-lui Gaston Richard.

Volumul acesta publicat pentru cinstirea marelui savant, care a ajuns vârsta de 75 ani, va fi primit de numeroşii săi admiratori din toată lumea cu mare mulţumire.

Dar noi Romînii îi suntem în primul rînd recunoscători pentru interesul ce l-a arătat pentru patria noastră, învăţînd la bătrîneţe limba romînească şi studiind istoria noastră, politică şi culturală. Pour un Francais, la grammaire roumaine est en puelque sorte une vieille connaisance C'est celle de sa langue quand elle avait encore la declinaison a deuv cas, celle du francais de la Chanson de Roland... Il n'est pas une journée où je ne consacre pres d'une heure au roumain et je tâche de demontrer auteur de moi la nécesité de ne pas le negliger comme on l'a trop

fait, ne serait-ce que pour se donner la jouissance que procure la lecture de vos grands poètes, Alecsandri, Eminescu, Coşbuc, Iosif, etc "

Aceste sentimente ale d-lui Gaston Richard pentru naţiunea noastră vor fi răsplătite de noi prin străduinţa de a-i studia şi înţelege opera sa sociologică şi de a-i urma pilda de muncă neobosită pentru progresul ştiinţei.

N-rele VII-VIII, Iulie-August 1935. Prof. *Roberto Michels* (dela Universitatea din Perugia, Italia) publică un studiu „Despre unele cauze şi unele aspecte ale deplasării locuitorilor în interiorul metropolelor moderne". Studiul acesta, de „psihologie economică" şi de psihologie în general, e interesant şi pentru conoaşterea cauzelor deplasării locuitorilor în Capitala noastră. După Unire s'a observat şi la Bucureşti o deplasare a Romînilor spre periferie, pecînd centrul e ocupat tot mai mult de străini. Acest proces, atît de îngrijorător, ar trebui studiat şi, după descoperirea cauzelor, acţiunea politică ar trebui să intervie cu vigoare. În lucrarea d-lui Michels găsim indicaţii preţioase pentru rezolvarea, cel puţin teoretică, a problemei.

Prof. *C. Narly* (dela Universitatea din Cernăuţi) expune „Educaţia socială la Tolstoi". Se credea şi se accentua că Tolstoi este în educaţie „individualist". Dl Narly arată că Tolstoi n'a neglijat factorul social, ci că dimpotrivă i-a dat cea mai mare atenţie. Tolstoi a ştiut să transforme şcoala într'o adevărată „comunitate", în care învăţătorul nu reprezintă decît spiritul conducător.

„Tolstoi a fost totdeauna considerat, încheie autorul, înainte de toate ca un protagonist al educaţiei individuale. El a afirmat, totdeauna importanţa individualităţii pe care s'a străduit neîncetat, cum am văzut, de a o selecţiona; dar el a procedat aşa cu deplină conştiinţă că o societate, o comunitate, are cu atît mai mare valoare cu cît e compusă din individualităţi puternic şi armonios desvoltate a căror colaborare liberă va naşte armonia totalităţii. Tot spiritul de care era însufleţită şcoala din Iasnaia Poliana tindea să creeze, în afară de ţinta nemijlocită, adică de natură didactică, şi un mare ideal pedagogic: educaţia personalităţii. Dacă înţelegem prin personalitate legătura *desideratului* de a dobîndi un maximum de individualizare ca *desideratul* de a dobîndi un maximum de socializare: atunci noi trebuie să recunoaştem că şcoala din Iasnaia Poliana a netezit în mod strălucit drumul în această direcţie".

Dl *André Joussain* își continuă studiul asupra „Revoluțiilor în facere" (Les révolutions qui se font), expunînd aci „Soluțiunea rusească a problemei sociale" Dl Joussain crede că reformele fascistă și național-socialistă n'au adus nimic nou, nimic original în materie de economie socială. „O singură soluție e într'adevăr nouă: cea a bolșevismului", zice autorul. Deci ceea ce a făcut Mussolini și Hitler s'a mai văzut în istorie: economie dirijată, secarea de mlaștini, renașterea morală și religioasă, respectarea ierarhiei sociale, a familiei etc.

În Rusia însă am avea înaintea noastră încercarea de a răsturna toată ordinea veche (familia, proprietatea, religia, patria, ierarhia socială), Autorul arată apoi efectele acestei încercări. În general efectele au fost cît se poate de rele. Dar încetul cu încetul, crede autorul, se formează un spirit nou și o elită nouă, ceea ce va ingădui Rusiei să între iarăș pe calea evoluției normale.

Noi am mai amintit că înțelegerea pentru transformările din Rusia rămîne închisă celor ce nu văd că Rusia a ajuns supt stăpînirea Jidovilor, cari au instituit teroarea și au demoralizat populația pentru a o exploata într'un mod barbar

La „*Note și Discuții*" o dare de seamă critică a dlui *Gaston Richard* „Transpersonalismul în Etica lui Fichte", privind cartea lui Georg Gurwitsch „Fichtes System der Konkreten Ethik".

La „Revista cărților" dl *G. L. Duprat* se ocupă, între altele, și de o lucrare a dlui Eug. *Pittard* tratînd despre secta Scopților din Romînia.

ARCHIVES DE SOCIOLOGIE. Dir. *G. L. Duprat.* N-rele 2-4, Decemvrie 1934-Iunie 1935. (Seria B: Memorii pentru al XII-lea congres, la Bruxelles, 25 August 1935).

Această revistă apare ca organ al „Federației internaționale a societăților și institutelor de sociologie", în editura Institutului Social Romîn București.

Cuprinsul: *Gaston Richard.* Les structures sociales et l'Institution de la propriété; *G. L Duprat,* Formes élémentaires de l'économie sociale; Bessie Averne *Mc. Clenahan,* Leadership and Personality in the city. Urmează *Buletinul* „Federației", în al cărei birou figurează ca vicepreședinte dl *Gusti* și între corespondenți *Vlădescu-Răcoasa.*

La sfîrșit: *Analize* și *Revistă critică.*

Administratorul revistei noastre pentru București este camaradul St. B. ENACHE, București III. Str. Popescu 21.